

162 HURU VESTRA FINLANDS HANDEL KAN NJUTA OMEDELBAR FÖRDEL AF SAIMA KANALEN.

Saima n:o 48 och 49 28. XI och 5. XII 1844

I.

Det är obestriddigt, att intet en nation gagnande företag kan vara af den art, att det tillfredsställer alla inom nationen lefvande och verkande intressen. En reform i statsskicket t. ex. måste beröfva antingen den samhällsklass, som innehåft makten, eller den, som varit från styrelsen utesluten, några fördelar; en reform i kyrkan skadar vanligen det bestående presterskapets intressen. Nya läroinrättningar upphäfva de gamlas uteslutande behöflighet och tillföra den ena orten en fördel, hvilken en annan ännu saknar. Prohibitivförfattningar i afseende å utrikes-handeln minska handlandens vinst men gagna de inhemska manufakturerna. Näringsfriheten ger alla dem, hvilka skråtvånget nu gör till tjenare, tillfälle att förkofra sig uti egen besittning och jemnar för hvar och en vägen till utkomst, men beröfvar de förhandenvarande skråen den säkerhet, de hittills åtnjutit. Med ett ord, hvarhelst en förändring sker i det bestående antingen genom upphäfvandet af gamla eller tilläggandet af nya inrättningar, der måste alltid för det allmänna bästa det ena eller andra intresset uphoffras.

Nya kommunikationer i ett land synas dock höra till de mest oskyldiga reformer. Men äfven dessa måste medföra förluster för de orter, hvilka förut ensama utgjort kommunikationslinien. Så säges man äfven nu i Vestra Finland klaga öfver de förluster, hvilka Saima kanalen skall tillskynda denna del af landet. Det är dock troligt, att ryktet i detta hänseende öfverdrifver; ty det skulle alltför mycket svåra mot befolkningens i de nämnda orterna kända patriotism, om de icke skulle erkänna, att kanalens öppnande är ett för hela Finlands framtid oberäkneligen fruktbringande företag.

Förlusten för Vestra Finland, och detta bör af dess invånare framförallt betäckas, är redan förut gifven. Vi hafva i detta blad påmint derom, att handeln på Petersburg med det inre landets produkter redan nu är så förmånlig, att ganska litet föres till kusten af Bottniska viken. Till följe deraf finner landtmannen det äfven förmånligare att nu köpa sitt salt i Kuopio för 10 Rubel än i Österbotten för 7 till 6 1/2 rubel tunnan. Också förutan kanalens öppnande skulle detta förhållande för hvarje år mer och mer stadga sig. Inga nya förluster hota således Vestra Finland, de redan gifna befästas icke ens genom kanalansläggningen. Den förändrar intet i östra och vestra Finlands handelsrelationer. Förändringen har börjat redan för tre decennier tillbaka, och allt, som i detta hänseende kan ske, det har redan skett. Men vi skulle tro, att förändringen icke varit ensidig, utan att den ifrågavarande förlusten redan blifvit ersatt, att således ersättningen är ett likaså gifvet faktum som förlusten. Eller monne varuutförseln t. ex. ifrån Österbottens städer är mindre nu, än den var för trettio år tillbaka, ehuru gynnande än konjunkturerna då voro? Troligen icke. För någon tid voro då omständigheterna de mest gynnsama äfven för importen, men denna lärer likväl då icke uppgått till, hvad den nu utgör. Låt vara, att ingendera stigit i jernbredd med folkmängden i landet, så vore det dock afgjordt, att Vestra Finland inom sig funnit de källor för sin handel, hvilka det fordom egde i Savolaks och Karelen. Dessa orters produkter voro egentligen då af värde för Vestra Finland, när dettas handel inskränkte sig på Stockholm. Men då dels Finlands skilsmessa

från Sverige, dels förändrade förhållanden i detta sednare lands inrikesrörelse gjorde handeln på Stockholm mindre lönande, så uppstodo äfven i Vestra Finland nya föremål för handeln, och en ökad industri inom denna landsort höjde äfven konsumtionen af artiklar för importen. Så tilltog för en tid pottasketillverkningen, och ännu vexer för hvarje dag tillverkningen af tjära samt isynnerhet den af plankor och bräder genom handsågning, hvarutom nya sågverk, jernverk och pappersbruk anläggas. Sjelfva friheten att idka handel på andra orter än Sverige måste medföra denna omsvägning. Den har också haft den stora fördel, att sålunda industrin inom Vestra Finland stigit, och att

10

dess handel gjort sig oberoende af tillståndet i landets öfriga delar. Också lärer ingen finnas, som icke inser orättvisan i den fordran, att Östra Finland borde umbära hvarje ny kommunikationsväg, på det att handeln i landets vestra del måtte blomstra. Orättvisan vore så mycket större, som det är faktiskt bevisadt, att handeln med Östra Finlands produkter ifrån Bottniska vikens hamnar är ofördelaktig, och att den på sednaste tid drifvits endast af några få bland dessa hamnars mindre bemedlade köpmän. För importen, det är sannt, hafva samma hamnar egt betydlig afsättning i det inre af landet. Men allmer har denna fördel upphört för den förnämsta importen, saltet, äfven under närvarande förhållanden. Hvad åter kolonialvaror angår, så torde dessas transport öfver Viborg och Villmanstrand föga någonsin blifva billigare än den ifrån Österbottens städer; och täflan står derföre dessa öppen. Hvad de i detta hänseende förlorat i Östra Finland, det hafva de såsom sagdt återvunnit i egen landsort genom den derstädes förökade konsumtionen.

20

Men det torde egentligen icke vara beräkningen af en bestämd förlust, hvilken ger sig luft i en så illa afpassad qvickhet som benämningen af »Finlands graf» för den nya kanalen. Kanske låter okunnigheten detta företag uppbära harmen öfver de förluster, hvilka omständigheterna långt för detta medfört, och hvilka egentligen bestå deri, att man icke kunnat bibehålla det gamla på samma gång, man förvärfvat det nya. Men än troligare är, att endast Vestra Finlands befarade lottlöshet vid delningen af den vinst, kanalen skall skänka, då likväl denna så betydliga del af landet äfven kommer att draga en betydlig del af företagets omkostnader, här verkar den ovilja, hvaraf yttringar redan varit åberopade i landets Tidningar. Betänker man, om huru stor del af landet här är fråga, så måste också medgifvas, att det hos dess invånare fordras en patriotisk uppoffring för att utan all otålighet se det största företag för Finlands industri, som någonsin blifvit utfördt, det största, hvarom någonsin kan blifva fråga, utföras hufvudsakligen till förmån för deras bröder i landets Östra del. Det är derföre högligen billigt, att Vestra och Sydvestra Finland så mycket som möjligt göras delaktiga af företagets fördelar; likasom det säkert icke skall uteblifva, att ju dessa delar af landet i en framtid beredes ersättning genom slussanläggningar i Kumo vattudrag och upprensningar i Österbottens många floder.

30

40

En utväg, kanske en bland många, att bereda hvarje del af landet något deltagande i de förmoner, den nya kanalen kommer att skänka Östra Finland, skola vi i det följande söka antyda. Vigten deraf, att ett så nationellt företag äfven omfattas af nationens allmänna kärlek och förtroende, skall såsom vi hoppas förvärfva uppmärksamhet äfven åt det obetydligaste försök att vinna detta ändamål; och den goda viljan skall kanske icke misskännas, der ämnets omfattande art mer än eljest gör misstag möjliga, och der således lätt af hvarje förslagsmening

50

endast denna vilja kan återstå.

(n:o 49)

II.

Det tillhör utan tvifvel de obestridligaste sanningar, att utrikeshandeln föga verkar för en nations förkofran genom det klingande mynt, den indrager i landet, utan hufvudsakligen genom den produktion, den uppmuntrar, och genom den bildning, hvars medlare handeln utgör. Ty inom en längre period regleras åter den tillfälliga öfvervigten på handelsvägen genom utbytet af produkter, men hvarje ny eller blott utvidgad näringskälla fortfar att för all tid verka till landets välstånd. Förhållandet är än tydligare i fråga om inrikeshandeln, än då man blott afser den utländska. Ingen provins i ett land kan vara blott afnämare ifrån de öfriga, utan den måste afyttra varor till ett lika belopp i utbyte antingen åt dessa eller åt utlänningen, för att med den kontanta behållningen godtgöra, hvad den konsumerar, likasom åter myntet ingenstädes kan hopas utan åter måste utgifvas. Äfven här är således den ökade ömsesidiga produktionen och konsumtionen den väsentliga vinsten.

10

Väl vore det omöjligt att grundlägga en handel, som skulle medföra någon annan vinst än den nämnda, som således kunde ega bestånd utan att verka för densamma. Men deremot kunna författningar och öfriga förhållanden göra handeln mer eller mindre verksam för detta dess hufvudändamål. Ju färre handlande städer och i följd deraf ju färre idkare af handel finnas, desto mindre gagnelig är denna för landet. Ty handelsrättigheten närmar sig då mer och mer ett monopol, och det blir de handlande lätt att nedtrycka priset på inhemska och stegra detsamma för utländska produkter. Jordbrukaren måste vinna nödiga penningar af handlanden, och han är derföre tvungen att åt denne lemna sin vara till hvarje pris. Han tvingas dertill, emedan hans lif är beroende af en mängd nödvändighetsvaror, för hvilka handlanden åter kan godtyckligt taxera honom, och der jorden är beskattad kommer härtill ännu tvånget att vinna de för utskylderna nödiga medel.

20

30

Vi vilje lemna derhän allt ordande om en fullkomligt fri handel, så att denna alls icke vore bunden vid några privilegier, en art af frihet i handel, hvarom städernas invånare icke gerna höra talas, ehuru de flesta yrka på fri handel, då det gäller tullagstiftningen. Blott i förbigående vilja vi anmärka att mot fordran på en sådan handelsfrihet mindre kan sättas några föregifvanden, att den skulle skada landets industri, än den gamla invändningen, att den, som skattar för rörelsen, äfven bör ega utaslutande privilegium att idka densamma. Men den skatt, hvarom här är fråga, utgöres blott till en alltför ringa del af utskylder till staten, utan omfattar de kommunala afgifter, hvilka städernas borgerskap erlägger till stadens bästa, d. ä. för dess egen omedelbara fördel.

40

Men lemnom såsom sagdt denna sida af saken derhän. För vårt ämne är den förrberörda den vida vägnar viktigare. Det torde nemligen ingen anse det lyckligt för Finland, att landet skulle ega en enda stapelstad. Kanske medgifver man äfven, att till och med två städer vore för litet, för att icke gynna uppkomsten af handelsmonopolet. Nu är det gifvet, att med öppnandet af Saima kanal en stad skall bilda sig vid kanalens mynning, för att i en framtid säkert blifva den största och rikaste stad i Finland. Ty denna stad kommer i sjelfva verket att utgöra stapelstad för halfva landet.

50

Behagar läsaren nemligen erinna sig, hvad som blifvit anfördt i N:o

14 för innev. år af detta blad öfver ett likartadt ämne, så finnes, att det landområde, Saima kanalen sätter i förbindelse med hafvet, beräknadt efter folkmängden utgör ungefär hälften, uppskattadt efter landvidden, tre femtedelar af Finland. Och hela detta område skall ega blott den enda staden vid kanalens mynning för sin export och äfven för största delen af importen. Men ett sådant monopol skall gifva denna stads handlande en alltför stor magt i händerna. Samma skäl, som förmått Holländarene att utrota neglikan på Molukkerna och förstöra stora 10 kvantiteter af denna vara, skall äfven här verka tillbakahållande på produktionen i halfva Finland. Ty det är handlandens fördel att på en mindre kvantitet af varan göra samma vinst som på en större. Och denna vinst kan höjas icke mindre genom nedsättandet af inköpspriset än genom högre pris vid försäljningen. Det förra skall ske i afseende å exporten, det sednare vid inporten. Skulle ifrågavarande stad, det nya Viborg, genast blifva en stor stad, så vore faran af det anförda mindre; ty i en stor stad finnes äfven stark konkurrens mellan dess egna handlande. Men då densamma endast småningom kan hinna dertill, så skall dess uteslutande rättighet att förrätta halfva Finlands export och 20 import länge hindra industrin i denna del af landet att vinna den utveckling, kanalens anläggning eljest skulle medföra, och således motarbeta de lyckliga verkningar för landets förkofran, Styrelsen med denna så storartade anläggning afsett.

Skulle man vid bedömandet af dessa förhållanden utgå ifrån synpunkten af den ena eller andra stadens, den ena eller andra samhällsklassens fördelar eller tilläfventyrs påstådda rättigheter, så vore afgörandet beroende af afseendet på mångahanda tillfälliga omständigheter, icke af den enda giltiga grunden, det allmänna bästa. Lika litet som således handelsvinsten, d. ä. handelsmannens vinst på hvarje omsättning, bör afses framför produktionens uppdrifvande, hvilket utgör 30 landets samma vinst af handeln, lika litet skulle t. ex. endast Viborgs stads fördelar kunna komma i betraktande, då frågan gäller halfva Finlands industriela förkofran och frukterna af ett så omfattande företag som Saima kanals anläggning. Derföre kan icke heller den slutsats af det ofvanförda anses oberättigad: *att vid Saima kanals utlopp en konkurrens af flera städers handlande bör blifva tillåten.*

För att åter afgöra, hvilka Finlands städer böra ega rättighet att med samma frihet idka handel på den handelsplats, som vid kanalens utlopp tvifvelsutän uppstår, bör man utgå ifrån samma afseende på hela landets välförstånd. Det synes väl, såsom vore de inom det område, 40 hvilket kanalen förenar med hafvet, belägna uppstäder äfven de närmaste att ega stapelstadsrättigheter vid kanalens utlopp. Men då det icke läter kunna bestridas, att utrikeshandeln med mindre omkostnad kan besörjas af invånare i en sjöstad än i en uppstad, så skulle härigenom priset på landets produkter nedsättas, och äfven alla importvaror blifva dyrare. Och då åter bland Finlands sjöstäder icke med skäl något urval kan göras, så synes det naturligtast och för den inhemska industrins förkofran mest fördelaktigt: *att hvar och en handlande uti någon af Finlands sjö- och stapelstäder tilldelas rättighet till fri handel vid Saima kanals utlopp.*

50 En sådan handelsfrihet kan naturligtvis icke bestå i annat än rättigheten att utaf producenten (icke blott af handlande på orten) uppköpa och direkt till konsumenterna afyttra hvarje vara. Då likväl ingen regel kan vara utan unnantag, och dels en alltför stor konkurrens i afseende å importen af manufakturvaror skulle uppdrifva en förderlig lyx och försvåra uppkomsten af inhemska manufakturer, dels åter

rättigheten till minuthandel för handlande från öfriga Finlands städer skulle göra ett unnantag ifrån bestående författningar endast till skada för städerna i Viborgs län, så synes klokhet och billighet fordra: *att nämnda handelsfrihet bör inskränkas till uppköp och försäljning af sådana partier, som kunna räknas till grosshandel, samt att densamma icke bör omfatta införseln af manufakturvaror.*

Att genom anförda medel industrin i det Östra Finland skulle höjas vida hastigare, än om dess handel blir en enda stads monopol, anse vi vara så i ögonen fallande, att det icke behöfver flera bevis, än hvad som redan blifvit antydt. De enda åter, som kunde klaga öfver någon genom denna åtgärd tillfogad förlust, äro Viborgs stads, eller kanske rättare det nya Viborgs handlande. Men desse torde i sjelfva verket förlora blott en påräknad fördel, icke någon redan förhandenvarande. Ty såsom bosatte på stället skola de i all händelse ega fördelar framför konkurrenter ifrån öfriga städer. Och den hastigt tilltagande produktionen skall troligen göra deras anpart likaså stor, som den för närvarande är. På uteslutande fördel af den stora tillväxt, landets handel kommer att vinna genom kanalens anläggning, kunna de icke med något skäl göra anspråk; ty de millioner kanalarbetet kostar hafva hela landets icke deras enskilda fördel i sigte. Dessutom bevisar det närvarande handelssättet i Viborg, att denna stad genom sin uteslutande rättighet till exporten från Östra Finland icke såsom sig bör befordrar produktionens tillväxt. Ty den, som i egen hamn säljer varan till utlänningen, kan för densamma icke betala dess högsta pris; och isynnerhet måste skilnaden blifva stor, då den mätes efter fragtkostnaden för ett Engelskt fartyg jemfördt med den för ett Finskt. Ännu är det onödigt erinra, att hvarje deltagare i handeln äfven borde deltaga i kommunala afgifter för orten genom en viss procent af priset för in och utförda varor.

Skulle någon anmärka, att den ifrågavarande handelsfriheten äfven borde utsträckas till uppstäderna, så hafva vi intet att deremot invända, om icke den motanmärkning, att uppstadshandeln då troligen komme att drifvas endast af kommissionärer, emedan egen fördel skulle förmå uppstads handlanden att bosätta sig vid kanalens utlopp eller i någon annan sjöstad. Äfven nu införtulla dock uppstadshandlande sina varor från utrikes ort i någon stapelstadshandlandes namn, och det vore billigt, att dem öppet lemnades rättighet att i eget namn importera sin vara genom kanalen. Detta vore endast ett medel till att öka konkurrensen och att utvidga fördelarne af kanalaneläggningen. Att på anförda sätt äfven Vestra Finlands handel skulle af densamma skörda all den fördel, som rimligtvis kan begäras, faller lätt i ögonen. Derigenom skulle dessa orters skeppsredare beredas ett lättare tillfälle till retourlaster för sina fartyg, deras kapitaler öfverhufvud ökas, och sålunda produktionen stegras äfven i denna del af landet.

Vi sluta denna uppsats med ytterligare erinran om det faktum, hvarpå gagneligheten och billigheten af vårt förslag stödjer sig, det nemligen: *att hamnen vid Saima kanals utlopp blir en hamn för halfva Finlands handel.*